

Rataj je že kopal jamo, da bi zagrebel svinjo, kar prihrumita ciganki k hlevom. »Dajte nam svinjo, dajte nam svinjo!« sta vpili in se kar vrgli na mrtvo žival. Ratajevi so jima branili, češ da je vendar nevarno jesti tako meso, ali nič ni pomagalo, ciganki sta kar vlekli svinjo iz hleva. — »O, to bo pečenka, to bo pečenka!« sta vpili od same sreče. Vendar le nista mogli odnesti take teže, zato je šel Rataj in jima jo je razsekal na dvoje. Posodil jima je še vreče, da sta si naredili pečenko na rame, nakar sta vsi srečni odnesli mastni plen v svoje taborišče, kjer so imeli potem cigani velik praznik. Bili so tako pre-zvzeti od sreče, da so celo pozabili vrniti Ratajevim izposojene vreče.

To so bile stvari, ki sta si jih Tinč in Tonca dobro zapomnila. Občutila sta, kaj se pravi služiti kruh, s časom pa tudi razumela, kako težavna je kruhova rast, s kakšnimi velikimi tegobami in bridkostmi je združeno pridobivanje kruha. Zнала sta potem pravilno oceniti polno skledo, ki jo postavi gospodinja na mizo pred družino, kajti sama sta pomagala s svojim delom polniti to skledo. Pri Ratajevih je treba delati, tu dela nikoli ne zmanjka, zato je pa tudi hrana dobra in obilna. Kdor pri Ratajevih pridno dela, ne sme biti nikoli lačen. Stric in teta sta stroga, zraven tega sta pa tudi skrbna in dobra.

Razen strica in tete je pa bilo še nekaj, kar jima je dajalo utehe in ju nekako povezalo z domom. To je bila nedelja. Da, tudi na Hruševju so imeli nedeljo, še vse lepšo in bolj sončno kot na Zasadih. Doma so hodili k maši v daljne Jelševo, kamor jih je vodila skozi gozd pohlevna stezica. Tu pa pozvanja in pritrkava vse nedeljsko jutro in vse Hruševje je polno nedeljske radosti. Množice vernikov se usipajo k farni cerkvi; vsi veseli in vsi lepo oblečeni se pomikajo k hiši božji. Tinč in Tonca prisostvujeta svetemu opravilu prav pred glavnim oltarjem. Vsa sta zamaknjena v skrivnost svetišča, vsa zatopljena v njega blagodejnost. Bolj kot vse dni v tednu se čutita bliže doma, bliže matere in bratcev, ki so prav tako zbrani to uro v domači cerkvi in prav tako mislijo v molitvah na Tinča in Tonco, kakor mislita ta dva nanje. Če bi bilo še tako hudo med tednom, sedmi dan je vedno nedelja in ta daje ljudem utehe, tolažbe in novih moči. (Dalje.)

Jože Krivec

Prvi vzlet

Na stari, že napol trhli jablani na vrtu so gnezдили vsako leto škorci. Kako veselo so žvižgali v zgodnjih pomladnih dneh, ko so se spreletavali z drevesa na drevo in iskali svojih domov. V črnih oblekah, s kovinastim sijajem, ponosno držeč glave pokonci, so sedeli po vrhovih jablan in se klicali čez vrtove. Sonce jih je pozdravljalo zjutraj že zbujene na vejah, v njihovih očeh se je zrcalilo zlato sončnih žarkov.

Že precej let je bila kletka zanje v najvišjem košatem vrhu jablane. Vsako leto je bila prijeten domek eni črni družini in mladiči, ki sta jih stara dva odgojila, so se vselej radi vračali k njej. Žvižganje, čeb-ljanje, spreletavanje, pozdravljanje čez vrtove, vse ena sama vesela pesem življenja in mladosti. Kako je dobri Bog vendar lepo poskrbel za ljudi, ko jim je ustvaril te drobne krilatce, ki jim pojo in jih razveseljujejo.

Prve dni avgusta sta odgajala stara dva zadnje mladiče. Slekla sta že svoje črno in lesketajoče se perje in se oblekla v svetleše. Skrb

za mladiče ju je priklenila, na pesem sta medtem skoraj popolnoma pozabila.

Nekega dne je prikukal prvi, največji mladič iz kletkine vehe. Svojo drobno glavico, z rumenkastim kljunčkom na koncu, je pomolil ven, in ko so oči zazrle prostrano zemljo pod seboj, se je pognal ven in veselo zvižgal. Stara dva sta skakljala okrog njega, mu pela, ga klicala in vodila po vejah. Kako lepo je bilo gledati ta njegov prvi veseli sprehod v sončen dan! Iz ozke kletke je razpel svoja mlada krila v svet, ki mu ga je Bog določil za njegovo bivanje. Z negotovimi poleti se je zaganjal z veje na vejo, pred njim je čebljajoče skakljala mati, za njim je skrbno stopical očka. Pogovarjala sta se z njim v ptičji govorici, dajala mu prve nauke.

Za njim je pokukal iz vehe drugi, se oziral na vse strani, vreščal in se zaganjal ven. Komaj se je dotaknila lepota prostranega sveta njegovih oči, že je bil pijan od nje. Rumenkast kljunček je tiščal iz kletke, s krempljčki je škreblljal po njej. Preslab je bil za polet.

Proti večeru pa se je vendarle skobacal pred veho. Sedel je na deščici pred njo in se začuden oziral naokrog. Vrtel je drobno glavico, njegovo telesce je bilo le še na pol pokrito s perjem. Perutnice so kazale še belkaste nedorasle tulce peres. Večerno sonce, ki je oblivalo krono jablane in pozdravljalo drobnega mladiča, je metalo zlato luč tudi v njegove drobne in čiste oči.

Slabotno je začivkal in se pognal na prvo vejo pod kletko. S klecajočimi in tresočimi se nogami se je komaj oprijel skorje. Nagnil se je naprej in udaril z glavo ob vejo.

Jokajoče klicanje je privabilo stara dva. Skakljala sta okrog njega in ga klicala nazaj h kletki. Zdelo se je, da sta ga hotela spraviti nazaj v tesen domek. On, pijan od prostranosti in prostosti, sonca in večerne sapice, ni poslušal njunih klicev. S trmo je koracal naprej po vejah, zletaval vedno na nižje, na nižje, nižje. Krila so ga nesla le navzdol; preslabotna in premalo razvita so še bila. Niso ga mogla obdržati v zraku ali ga dvigniti v sinje višine soncu naproti...

Kmalu se je znašel na tleh, na deski pred čebelnjakom. Zvedavo se je vrtel in motril kepe visečih rjavih čebel, ki so utrujene od težkega dnevnega dela počivale pred panji na bradah. Vabilo ga je njihovo zadovoljno in enakomerno brenčanje. Veselo se je pognal proti njim in z glavo dregnil vanje. Kot bi trenil, se je gruča rjavih živalic zakadila proti njemu. Vsaka posebej se je skrčila in vrtala z zadkom in z glavo vanj. Boleče je zavreščal in se kakor omotičen pognal proč v travo. Na široko je odprl kljunček, jeziček iztegnil iz njega in samo onemoglo vreščal, vreščal.

S pojemajočimi močmi je zaplahutal s krili, se prevračal v travi: čebele ga niso zapustile. Tu pa tam se je katera z vso silo odtrgala od njega, drobno nitkasto črevesce se ji je potegnilo iz zadka. S podvojeno besnostjo ga je takoj spet znova napadala. Ostra in moreča žela so vrtala in se zajedala v njegovo mlado in na pol golo telesce.

Pobral sem vsega onemoglega iz trave, odpodil čebelice od njega in z nohti pulil gibajoča se žela iz mlade kože. Tedaj ni mogel več vreščati, le iz kljunčka je molel zatekli jeziček, kakor bi prosil zdravila za pekoči strup, ki je moril mlado srcece.

Položil sem ga pod grm na hladno zemljo, ki naj bi mu hladila bolečine. Že čez nekaj trenutkov je negibno obležal, ves modrikast v telo. Takega sem potem pokopal na vrtu. Celo majčken grobek sem mu napravil.

Stara dva pa sta še pozno v noč vreščala na jablani, se spuščala nizko nad zemljo, ga iskala, klicala, jokala. Dva dni sta stikala po vseh koticah za njim in zateglo žvižgala, da me je rezalo do srca.

*

Vsako jesen, naj bo sončna ali deževna, se zbirajo škorci v jate za polet na jug. Tudi letos se bodo zbirali, se preletavali iz kraja v kraj in z veselim petjem zapuščali svoje dobre in tesne domove v košatih kronah dreves. Z veselo pesmijo na drobnih kljunčkih nas bodo pozdravljali. Bog ve, če bomo dočakali spet njihov pomladni pozdrav!

Ko bo neko jutro preplavila tišina naše vrtove in gaje in zajela tudi nas, me bo spet zabolelo v srcu ob spominu na drobnega ptička, ki sem ga pokopal doma na vrtu. Tudi zanj je bil dobri Bog ustvaril sončne daljave in neskončno dolge poti pod jasnim nebom. Kako veselo bi bil tisto jesen prvokrat razpel krila in rezal z njimi jesenski zrak proti jugu. Po slovesu od rojstne hišice bi se bil pognal s svojim bratcem, očetom, materjo in s tisoč drugimi drobnimi krilatci v sinje višine in jadral pomladi naproti. Morebiti bi se bili dvignili v večernem mraku, ko bi v vaški cerkvi že odzvonilo večno luč, da ne bi videle oči bežečih krajev pod seboj. Prvo sonce bi jih pozdravilo že nekje daleč, morebiti kje nad mogočnim beneškim mestom, kjer bi bleščale v soncu kupole cerkve svetega Marka. Opoldne bi jih pozdravili zvonovi večnega mesta, zgrajenega na sedmih gričih, kjer pod mogočno katedralo počiva prvi Kristusov namestnik na zemlji. Zvečer pa bi že videli, kako bi šlo sonce spat za zlat pramen luči, ki bi se razlival po valovju morja kje pri Napolju. Utrujeni od dolge poti bi vtaknili drobne glavice pod perutke in pri počitku jih ne bi prav nič motilo udarjanje vesel ob kipeče morje, niti čebljanje živahnih ljudi pod košatimi palmami ali pomarančnimi nasadi, še manj božajoča in izgublajoča se pesem: Santa Lucia... Santa Lucia...

In še nekaj ur, pa bi jih krila zanesla čez Sredozemsko morje. Najbrž bi se ustavili kje v Tunisu, v deželi južnega zelenja in sonca. Lepo mora biti tam, kjer je vse leto kot ena sama pomlad in visi z vej od sonca ožarjeno južno sadje. Počivali bi lahko v objemu južnih vonjav, dokler jih ne bi predramil klic naše pomladi.

Tudi ti, drobni ptiček, bi bil lahko vse to videl. Izpred hrepenečih oči ti je bila odvzeta prostost, življenje. Že si veselo začivkal v svobodo, nato pa omahnil. Tvoje srce ni čutilo južnih krajev in tvoje grlo nam ni zapelo pesmi hrepenenja po pomladi...

Francè Kunstelj

V mesto

Ilustriral Fr. Uršič

Stari Kropar se je namenil na semenj. Lepo rejeno telico bi rad v denarce spravil in kupil konja. Že štirinajst dni je govoril svoji ženi, da bo šel v mesto, čeprav je kupčija dandanes tako slaba, poskusiti je pa le treba.

Polde, ki je služil pri Kroparjevih za pastirja, je ujel te besede in nenadoma mu je švignila v glavo misel, da bi videl tudi on, kakšno je neki tisto mesto, o katerem je že nekaterikrat slišal vse mogoče stvari. Nič čudnega, da se je zdaj muzal okoli gospodarja kakor priliznjena mačka.